

bêdo in tako prisrčno prosil očeta, naj mu odpusti dolg, da mu ni le podaril posojene pšenice, marveč mu je še zopet dal za nastopno setev.

* * *

Ne morem si kaj, da bi vam ne pridejal še vzornika Janeza Vianney*), ki se je že v otroških letih odlikoval v raznih čednostih, osobito pa v usmiljenju do ubožcev, ki se je naučil od svojih dobrih starišev. Kedar so v slabem vremenu reveži prišli prosit prenočišča, je ukazal oče v kuhinji dobro zakuriti, da so se najprej ogreli. Potlej je rekel pristaviti velik pisker krompirja; pri večerji so sêdli domači otroci in reveži k jedni mizi. Potem so skupno molili. Oče je sam peljal siromašne goste v skedenj ali pa na seno in je skrbel, da jim ni manjkalo nič potrebnega.

Janezek je imel veliko veselje starišem pomagati pri taki postrežbi. Pripeljal je v hišo vse reveže, katere je dobil na poti; nekoč jih je bil nabral štiriindvajset. Ti stradavci so imeli večkrat tudi male otročiče pri sebi; le-ti so se mu še posebno v srce smilili. Jednega za drugim je peljal k ognju, in poizbral boljše ostanke zanje; večkrat si je pa tudi sam kaj pritrgal, da jim je mogel boljše postreči. Večkrat je prosil mater tudi za kako oblačilce za svoje siroteje.



Prostost.

(Slika. — Spisal Ivan Dragomir.)

Gospod Balič je bil nižje vrste uradnik. Dan za dnevom je tičal v zaduhli sobi od jutra do večera. Le tako je mogel skromno preživiti svojo družino, četudi ni bila velika: imel je samo ženo in sina Stanka.

Zato ni čudo, da si je želel zboljšati življenje vsaj svojemu sinu. Veliko si je prizadejal, da bi mu kako

*) Glej obširniši opis tega svetniško dobrega otroka v »Zgledi bogoljubnih otrok.« I. zvezek, ki je nedavno prišel na svetlo v tretji izdaji.

pripomogel do lažjega kruha, kakor je njegov. In vroča očetova ljubezen? Katerih zaprek ne premaga za blagor jedinega sina?

Ti očetovi nazori pa Stanku niso bili nič po godu, bil je čisto družih mislij. Naravnost povém, da mu dostikrat učenje ni bilo posebno ljubo. Raje bi pohitel za tovariši ven na trato, kakor pa tičal v sobi pri knjigah. Toda očetova beseda, ta je bila kakor pribita: moral se je učiti.

Nekoč se je bilo treba naučiti slovenske pesmi »Domovina«. Učitelj je obljubil lep, krasno vezan »Vrtec« onemu, ki bo znal pesem lepo, pravilno predavati. Stanko se je moral pesmi najprej dobro naučiti, in potem mu je oče obljubil, da mu pokaže, kako se lepo predava.

S početka se je še precej lahko učil, ker se je učil z veseljem in — za »Vrtec«. Prva kitica je šla prav gladko.

Tedaj pa prihiti kakor v jedni sapi sošolec Podobnikov Ivan v njegovo sobo.

»Stanko! Hitro se opravi in hajdi z nami na Rožnik! Veliko nas že gre. Pojdi še ti!«

Stanko ga debelo pogleda izza mize, češ, kaj me neki moti pri učenju. Prve vrste mu še doné po ušesih.

»Kam? Na Rožnik greste? Kdaj se bote pa pesem naučili? Jaz je še ne znam.«

»Kaj tisto, če jo znaš ali ne! Danes imamo prosto, zato pojdi z nami! Kaj boš vedno tičal pri knjigah? Porabi prosti dan, ki ga nam dajo! Na vrvi te menda ne vodijo več, saj nisi v prvem razredu. Torej le naglo se opravi in pojdi z nami na Rožnik! Ti ne veš, kako veselo in prijetno je gori!«

Stanko ga nekaj časa posluša; lepe se mu sicer zdé te besede, a vendar —. Toda Ivan ga le vabi in sili tako dolgo, da tudi Stanka premaga skušnjava.

»Prav praviš, Ivan. Kaj bomo vedno tičali pri teh knjigah; zakaj imamo pa prosto. — Precej sem opravljen. — Tako. — Pa pojdiva!«

»Vendar —«. Stanko obstoji na sredi sobe in nekaj premišlja. »Čakaj, materi moram prej povedati, kam greva.«

Nato ostavita sobo.

Med vrati srečata Baličevo gospo, ki jima pride nasproti. Čula je torej vse, kar sta se menila med sabo.

»Kam pa, kam?« vpraša ju hitro in ostro pogleda Stanka.

»Na Rožnik«, deje ta kratko in boječe. Ivan pa precej sprevidi, da danes ne opravita nič. Zato se polagoma primika vratom, dokler se na tihem ne izmuzne iz sobe. Stanko pa še vedno boječe stoji pred gospo.

»Vse sem čula, kaj sta imela z Ivanom«, pravi Baličevka resno. »Verjemi mi, da bodo oni današnjo prostost še bridko obžalovali prej ali slej. Da tudi tebe ne doleti kaj tacega, zato ostani raje doma!«

Stanko je moral rad ali nerad nazaj v sobo ter se zopet učiti. Toda kako bi se človek sedaj učil?

»Oni se sedaj veselé in igrajo gori na Rožniku, jaz moram pa tičati tu v sobi in se učiti. Če so oni prosti, zakaj bi pa jaz ne bil...?«

Res, prostost tovarišev ga je neizrečeno motila pri učenju. Nikakor je ni mogel pozabiti. Ker si slednjič nikakor ni mogel pomagati, lotil se je pesmi še s tem večjo nevoljo, dokler je ni znal, ko očenaš. Zvečer ga je še oče naučil lepo predavati, in drugo jutro je vesel in sam s sabo zadovoljen odšel v šolo. Svest si je bil, da je storil svojo dolžnost in — če Bog dá — bo »Vrtec« njegov.

Na poti doide Podobnikovega Ivana, ki je nekam počasi in v skrbeh stopal proti šoli.

»Ti, ali znaš pesem?« vpraša ga ta.

»Seveda jo znam, pa še dobro.«

»Jaz pa ne. Kaj bo, če bom vprašan?«

Tako so se povpraševali vsi oni, ki so bili včeraj na Rožniku: nihče ni znal pesmi. Skrbelo jih je, kaj bo v šoli.

Z resnim obrazom stopi gospod učitelj v sobo. V roki prinese »Vrtec« ter ga položi na mizo tako, da se po šoli zablestijo besede: »V spomin posebne pridnosti«, ki so bile z zlatimi črkami vtisnjene na platnice. — »Oj, kako je lep!« vzdihne marsikateri. »Pa kaj pomaga, ko človek ne zna.«

Gospod učitelj jame nato spraševati. Med prvimi je na vrsti tudi Podobnikov Ivan. Prva kitica je še šla,

a pri drugi se mu je že ustavilo. Učitelj ga nekaj časa čaka, toda zastoj. — »Ostane tu, dokler se ne nauči!« — Taisto se je pripetilo vsem, ki so bili na Rožniku, in še nekaterim drugim.

Slednjič pride na vrsto tudi Baličev Stanko. Ta naglo vstane ter krepko, lepo in pravilno deklamuje. Ko pa končá, stopi učitelj k njemu, seže mu v roko ter reče:

»Tako je treba znati. Zato podarim tebi knjigo, ki sem jo namenil: ‚Vrtec‘ je tvoj. Večkrat naj te spominja včerajšnjega dné. Zvedel sem namreč, kaj se je včeraj pripetilo med vami. Baličev Stanko je dobro porabil včerajšnjo prostost, četudi ne prostovoljno, a vendar je že danes prejel plačilo za to. Druge pa, ki ste svojevoljno ravnali s prostostjo, je že tudi doletela primerna kazen. Zato vas prosim, ljubi moji, porabite prostost, ki se vam daje, prav, porabite jo, kakor vam svetujejo stariši. Potem vam je ne bo treba biti pozneje žal; veseli in zadovoljni bote, kakor je danes Baličev Stanko.«

In res ni bilo tistikrat v celem mestu bolj veselega, bolj zadovoljnega, kakor je bil ravno Baličev Stanko.



Tončkove sanje.

Sanjal je nocoj naš Tonček,
Da je žolta ribica,
Lepo pikčasta in gladka
In tenka kot šibica,

Pa, da plava v beli vodi,
Pa to bela voda ni,
In to je le sladko mlekke,
Ki se krog njega cedí.

Srka, srka, sladko mlekke
In lepo posnáme ga,
In na dnu je bela góra
Iz sladkorja samega . . .

Ah, to je pač grizel Tonček,
Grizel, lizal in cmakljal,
In z jezikom sladkosnedim
Ustnici oblizoval.

Toda bela rōsa pride,
Škriček zagostolí,
Tonček se zbudi ležeč šo
V svoji mehki postelji.

Siluška.

